

**RĪGAS
JURIDISKĀ
AUGSTSKOLA**

APSTIPRINĀTS

RJA Senāta 2025. gada 12. marta sēdē

Senāta sēdes protokols Nr. 2025/3

Lēmums Nr. 3

Rīgas Juridiskās augstskolas pētījumu ētikas politika

I Vispārīgie noteikumi

1. Rīgas Juridiskās augstskolas (turpmāk tekstā – RJA) pētījumu ētikas politika (turpmāk tekstā – Politika) ietver RJA personāla atbildīgas rīcības principus zinātniskajos pētījumos, kuros kā pētījuma dalībnieki ir iesaistīti cilvēki.
2. Politikā noteiktie principi papildina un konkretizē starptautiskajos dokumentos un Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktās pētījumu ētikas prasības.
3. Politikas mērķis ir aizsargāt pētījuma dalībnieku tiesības, veselību, drošību un cieņu, nepieļaut kaitējumu pētījuma dalībniekiem, sabiedrībai un apkārtējai videi, kā arī sekmēt RJA kā zinātniskas institūcijas reputāciju un izcilību. Šis mērķis tiek īstenots, respektējot pētnieku zinātnisko brīvību un pētījuma zinātniskos mērķus.
4. Politikā noteikto principu ievērošana ir saistoša RJA personālam un tām personām, kas veic pētījumus RJA ietvaros vai sadarbojoties ar RJA, kā arī RJA personālam, piedaloties citu institūciju īstenotos pētījumos.
5. Politikā noteikto principu ievērošana ir katra pētnieka personiskā atbildība, plānojot pētījumu, pētījuma norises laikā, kā arī apkopojot un publicējot pētījuma rezultātus.
6. Politika attiecas uz:
 - 6.1. pētījumiem ar cilvēku iesaisti, kuros iegūst un apstrādā personas datus;
 - 6.2. pētījumiem ar cilvēku iesaisti, kuros notiek pētījuma dalībnieku fiziska līdzdalība pētījumā, novērojums vai viedokļa izzināšana;
 - 6.3. pētījumiem, kuros pastāv citi riski sabiedrībai.

II Pētījumu ētikas principi

7. RJA personāls savā zinātniskajā darbībā ievēro vispārīgos pētījumu ētikas principus:

7.1. Autonomijas princips ietver prasību respektēt personas izvēles brīvību un tiesības uz informāciju. Pētnieks no pētījuma potenciālā dalībnieka pirms iesaistīšanas pētījumā saņem dalībnieka informēto piekrišanu, kā arī aizsargā to personu tiesības, kas nespēj sniegt informētu piekrišanu, iespēju robežās informējot šīs personas atbilstoši viņu uztveres spējām un saņemot informēto piekrišanu no šo personu likumiskajiem pārstāvjiem. Ikvienai pētījumā iesaistītajai personai ir tiesības jebkurā brīdī pārtraukt dalību zinātniskajā pētījumā. Pētnieka pienākums ir informētās piekrišanas procesā informēt pētījuma dalībnieku par to, kādā veidā ir iespējams pārtraukt dalību pētījumā.

7.2. Laba darīšanas un nekaitēšanas principi nosaka, ka pētnieks pirms pētījuma sākšanas un tā gaitā izvērtē iespējamos riskus pētījumā iesaistītajām personām, sabiedrībai un apkārtējai videi. Pētnieka uzdevums ir pēc iespējas palielināt zinātnes un sabiedrības ieguvumu, kā arī paredzēt un iepriekš novērst pētījuma radītos riskus. Ja no riskiem nav iespējams izvairīties, ieguvumam no pētījuma rezultātiem ir jābūt būtiski lielākam nekā iespējamajiem riskiem. Pētnieku pienākums ir aizsargāt pētījumā iesaistīto personu privātumu un viņu sniegtās informācijas konfidencialitāti.

7.3. Taisnīguma princips nosaka, ka pētījuma riskus un ieguvumus sadala, izvairoties no atsevišķu personu vai sabiedrības grupu diskriminācijas.

7.4. Autorības un publikāciju integritātes princips nosaka, autorības noteikšanas pamatā ir nozīmīgs ieguldījums pētījuma izstrādē, datu vākšanā, analīzē, interpretācijā, publikācijas sagatavošanā un kritiskā recenzēšanā. Visiem autoriem ir jāapstiprina galīgā versija un jāuzņemas atbildība par saturu, ja vien nav norādīts citādi. Jāiekļauj paziņojums par autora ieguldījumu, lai precizētu katra autora lomu, un jānorāda tie, kas sniedz ieguldījumu, bet neatbilst autorības kritērijiem, piemēram, sadarbības partneri vai finansētāji. Autoriem jāatklāj jebkādi finansiāli vai nefinansiāli interešu konflikti un atbalsta avoti. Kļūdu gadījumā nekavējoties jāizdod labojumi vai atsaukumi, norādot skaidrus iemeslus. Negatīvi rezultāti ir tikpat svarīgi kā pozitīvi rezultāti, un tie ir jāpublicē. Visos paziņojumos autoriem jāievēro godīgums, pārredzamība un integritāte, skaidri izklāstot pētījuma pieņēmumus, ierobežojumus un zināšanu trūkumus. Šie principi vienlīdz attiecas uz visiem publicēšanas veidiem, tostarp abonētajiem žurnāliem un atvērtās piekļuves žurnāliem.

III Pētījumu ētikas principu īstenošana

8. Pētījuma vadītājs nodrošina, lai pētījumā iesaistītais RJA personāls zina un ievēro politikā noteiktos principus, kā arī Latvijas Republikas, Eiropas Savienības un citos starptautiskajos normatīvajos aktos noteiktās un nozarei specifiskās prasības.

9. Akadēmiskais personāls seko līdzī pētījumu ētikas principu un tiesību aktu ievērošanai studējošo pētījumos.

10. Pirms pētījumu, kas minēti Politikas 6. punktā, uzsākšanas to vadītājs saņem senāta, kas pilda zinātniskās padomes funkcijas, atzinumu.

11. Pētījumiem, kas minēti politikas 6. punktā un ko RJA personāls veic sadarbībā ar citām Latvijas Republikas zinātniskajām institūcijām, ir nepieciešams tikai vienas institūcijas kompetentas ētikas komitejas vai Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteikts ārējas ētikas komitejas atzinums.

12. Pētījumiem, kas minēti politikas 6. punktā un ko RJA personāls veic sadarbībā ar ārvalstu partneriem, ir jāsaņem Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteikts ārējas ētikas komitejas atzinums vai RJA senāta atzinums par pētījuma daļu, kuru īsteno Latvijas Republikā.